

Tervezet az új Városháza elhelyezésére.

Hová épüljön az új budapesti Városháza?

Jó ideje már, hogy a főváros eszmei tervpályázatát hirdetett az új Városháza elhelyezésére és azóta a főváros laikus és hozzáértő társadalmát ez a kérdés foglalkoztatja legjobban a mindennapi problémák mellett. A főváros minden rendű és rangú lakosa annyira szíven viseli városának ezt a kétségtelesen életbevágó kérdését, hogy a tervpályázat kiírása óta ugyszólván egy pillanatra sem szűnt meg a vita, hol és milyen keretek között kell elhelyezni az új Városházát. A jutalmazott pályaművek kiállítása óta pedig csak erősödött a vita és sok olyan újabb terv merült fel, amelyek feltétlenül megérdemlik, hogy részletesebben foglalkozzék velük a főváros közönségének nagy nyilvánossága.

A vélemények megoszlottak atekintetben, egyáltalában alkalmas-e a Városháza mai telke az új városháza és a vele kapcsolatos új központi üzemi színház felépítésére. A számos hozzászólás között, amelyek a legkülönbözőbb helyeken hangzottak el, igen érdekesek és sok tekintetben megszívlelendőknek látszanak azok, amelyek azt

vitatják, hogy a Városházának a legméltóbb és legalkalmasabb helye a Dunapart volna. Két helyet is hoztak javaslatba, az egyik a Ferenc József-híd és a Horthy Miklós-híd közötti pesti Dunapart-szakaszt, a másik a Ferenc József-híd és az Erzsébet-híd közötti partrészt jelölte meg. Igen komoly érveket sorakoztattak fel a mai Elevátor helyén építendő Városháza terve mellett. Ennek a tervnek az elgondolói nyilvánvalóan a stockholmi Városháza példáját látják maguk előtt, mert a svéd főváros monumentális Városháza, ha kissé távol esik is a város forgalmi középpontjától, a tengerparton való elhelyezésével és környezetével egyike a világ legmegkapóbb építményeinek.

Új elgondolás

A vita, amely a kérdés körül ma is folyik, igen magas színvonalu, az érvek egész légióját sorakoztatják fel terveik mellett a szakemberek és azok a laikusok, akik a főváros nagyközönségének véleményét és ízlését szólaltatják meg. A főváros vezetősége és a kérdésben döntésre hivatott tényezők igen helyesen, eddig nem foglaltak véglegesen állást még az elhelyezés tekintetében sem, nem akarván elébe vágni az esetleg még felmerülő újabb és jobban célravezető terveknek és elgondolásoknak.

Most a *Pesti Hírlap* is bekapcsolódik fővárosunknak ebbe a legnagyobb jelentőségű kérdésébe. Egy magát megnevezni nem óhajtó szakembertől érkezett egy egészen új elgondolás szerint elkészített tervezet, amely olyan gyökeresen és annyira eredeti ötletességgel oldja meg a felmerülő legnehezebb problémákat, hogy magunkévá tesszük és szükségesnek tartjuk a főváros nagy

nyilvánossága elé tárni. Egyben pedig a legnyomatékosabban felhívjuk rá az illetékesek figyelmét, hogy mielőtt bármely irányban döntésre vinnék a kérdést, előzőleg ezt az elgondolást is alaposan vegyék bonckés alá.

A célszerűség szempontja

Az nem kétséges, hogy bármennyire szép és tetszetős volna is a Duna partján elhelyezni a városházát, a célszerűség azt kívánja, hogy az a város központjában, mindenki által könnyen megközelíthető helyen legyen. De még szépségtől is helyesebb, hogy a város belsejében szaporítsuk a monumentális, nagyszabású épületeket, hogy olyan egységes városkép alakuljon ki, amilyenre minden budapesti polgár büszke lehet. Budapest központja elvitathatatlanul az Erzsébet- és Lánchíd között van és az nagyjából azonos a „Belváros” névvel jelölt városrészsel. A két dunaparti elgondolás közül az egyik nagyon messze esik ettől a városközponttól. A vita során erről az elhelyezésről egy előkelő helyről származó szakvélemény megállapította, hogy a felhasználandó terület mintegy 1800 méterre fekszik a mai városközponttól. Megállapította továbbá, hogy a Városházát és az üzemek központjait naponta mintegy 6000 tisztviselő és fél keresi fel. Ebből 60% lakik a mai Városházától északra. Ez annyit jelent a gyakorlatban, hogy 300 munkanapot számolva évente, mintegy 2,600.000 kilométerrel több utat kellene megtenni a dunaparti Városházára igyekvőknek, mint ma. Ez az uthossz az Egyenlítő 65-szöröse. Ha talán tulzott is ez a beállítás, tény az, hogy ez a terület valóban nagyon messze esik a mai városmagtól. A másik dunaparti megoldás ellen a rettenetes nagy költségtöbblet szól, ezen a területen ugyanis 50-60 jókarban lévő sokemeletes bérház áll. Ezek kisajátítása,

Mikor már az esernyő sem használ...

viharos, hűvös esőben is nyugodtan sétál, ha lábán az új

„esőmentes“

ROGO
harisnya van!

Kérjen esőmentes **ROGO**-harisnyát, mert azzal egészségét védi!

ROGO

15 napos
karácsonyi utazás

a legjobb jugoszláv téli üdülőhelyre

BLED-be

elhelyezés a Grand Hotel Toplicében.

Jelentkezés december 12-ig.

Felvilágosítás: **JUGOMART**, V. kerület,
Dorottya-utca 6. Telefon: 183-216.

lebontása — eltekintve attól, hogy a mai lakáshiány mellett megoldhatatlan — nagyon nagy összeget emésztene fel és a kisajátítási eljárás hosszú évekig, esetleg évtizedekig is elhúzódna.

Külön Városháza és külön üzemi székház

A mai helyén építendő Városháza, ahogy azt a főváros tervezeti, központi fekvésű lenne ugyan, de az üzemi székházzal egybeépítve olyan épületkolosszus lenne, ami nem illenék be környezetébe és esztétikailag rossz hatást keltene, a városképet pedig feltétlenül rontaná. Önként adódik tehát a gondolat, hogy a feladatot kette kellene osztani,

külön kell elhelyezni a Városházát és külön az üzemi székházat.

Egymás közelében, de egymástól függetlenül. Ez az elgondolás lényege. *Építsük fel az üzemi székházat a mai Városháza telkén és a Városházát az Erzsébet-téren.* Ebben az esetben a Városháza mai telkén, a Városház-utcai műemléknek nyilvánított épületrészhez csatlakozna megfelelő átmenettel az üzemi székház és ez a teletömbnek mintegy a felét foglalná el olyképpen, hogy a főhomlokzat a Semmelweis-utca meghosszabbítására kerülne. *A teletömb másik, megközelítőleg 5000 négyszögöl nagyságu fele parkterületté kialakítva kárpótolna az 5735 négyszögöl nagyságu, de ma amugyis részben beépített Erzsébet-tér felhasználásáért.*

A terv nagy előnye a dunaparti megoldással szemben, hogy az építkezéssel kapcsolatban *semmilyen kisajátításra nincs szükség, mert a terület a főváros tulajdona. Az építkezés sem költségesebb, mint akár a dunaparti, akár a főváros által tervezett elhelyezésnél.* Nagy előnye továbbá, hogy amíg az építkezés folya, a közigazgatás nyugodtan, zökkenő nélkül menne a maga útján és az átköltözés csak az épület teljes elkészülte után történne meg. Ezt követné azután a régi Városháza újjáépítendő részeinek lebontása és az üzemi székház felépítése.

Park-kialakítás

Hogy a monumentális Városháza kellőképpen érvényesüljön, az ugynevezett Marokkói udvarnak a lebontását is végre kell hajtani és a felszabadult területen parkot kell létesíteni. Ennek a területnek a forgalmi értékét, 1000 pengős négyszögöl árat véve alapul, megközelítőleg két és félmillió pengőre becsüljük. Amikor a Városháza és az üzemi székház felépítése 20—22 millió pengőbe kerül, ezt a két és fél millió pengőt nem szabad sajnálni mert az ellenérték, amit a főváros ezért városképpben és közegészségügyileg kap, olyan nagy, hogy emellett ez a televételár elenyészően csekély. *Ezzel a parkkialakítással az Andrássy-ut betorkolásának évek óta kísértő problémája is megoldódik.* Ez a gondolat nem új és a Közmunkatanács évekkel ezelőtt lebonyolított tervpályázatán a pályázók nagy része az amugy is dűledező épülettömb lebontását és területének az Erzsébet-térhez való csatolását indítványozta. Ez az épülettömb minden körülmények között lebontásra kerül.

Igy a Károly király-ut és a Vilmos császár-ut mentén egy összefüggő, mintegy 9500 négyszögöl nagyságu parkos alakulna ki, ami a Városházának és az üzemi székháznak gyönyörű előtere lenne és valóban városközpont, fórum jelleget adna ennek a területnek. *Ezt a parksávot a jövőben azután a Bazilikáig lehetne meghosszabbítani, ami szintén megérné a velejáró költséget, mert kiszabadítaná a Bazilikát mai eldugott helyzetéből.* A Közmunkatanács előbb említett pályázatán ez a gondolat is felvetődött már. Gondoljuk el, milyen szép lenne ha a Vilmos császár-ut és a Károly király-ut ilyen hosszú szakaszon egy park mellett húzódná. Hogy milyen szép, amikor a nagyforgalmu főutvonalakat parkok szegélyezik, azt nem kell hangsúlyozni annak, aki járt Párisban, Londonban. De még ilyen messzire sem kell menni, itt a legközelebbi nagyváros, Bécs, a Ring világszerte megszodált városképének méltó mása volna az új budapesti fórum. Ezenfelül nálunk, ahol a városban olyan kevés a zöld terület, külö-

nösen nagyjelentőségű lenne ez, nemcsak esztétikai, hanem egészségügyi szempontból is. Éppen a közelmúltban került nyilvánosságra egy kimutatás arról, hogy Pesten a belvárosban a legrosszabb a levegő és a halálozás is itt a legnagyobb. Ezen pedig csak tereket létesítésével lehet segíteni.

A Károly király-ut és Andrássy-ut tengelyeinek találkozásában áll a terv szerint a Városháza tornya, mely tömegével mindkét nagyforgalmu utvonalnak szép és megfelelő lezárást biztosít. A Vilmos császár-ut pedig az üzemi székház monumentálisan kiképzett homlokzatában végződik.

A Deák-téri templom

Ennek a területnek a városrendezési kérdései közé tartozik a Deák-téri evangélikus templom elhelyezésének problémája is. Tervünkön a Városháza tervezőinek erre vonatkozó elgondolásának megfelelően a templomot a Hajó-utca és Kammermayer Károly-utcák között helyeztük el, homlokzattal a Deák-tér felé. Amennyiben ez nem fedné az egyházi körök kívánóságát, a templom a mai helyén, de homlokzattal a Károly király-ut felé fordítva, a létesítendő parksávban is igen szép képet adna. Ez az elfordítás a mai technikai felkészültség mellett minden nehézség nélkül megoldható.

Csak nagy vonásokban ismertettük a tervünket, de ismételtlen nyomatékosan arra kérjük az illetékeseket, hogy elgondolásunkat tegyék megfontolás tárgyává. Egy elszórt vagy nem eléggé megdöntött építkezés következményeit talán sohasem heverhetnők ki. Egy ország fővárosa rendszerint csak egyszer jut olyan helyzetbe, hogy reprezentáló nagyszabású városházát építhet. Ez nem évtizedekre, hanem sok generációra szóló építkezés, olyan nagyjelentőségű, ahol az illetékeseknek igen nagy körültekintéssel és józan ítélőképességgel kell minden körülményt tekintetbe venni. Nem szabad mégégyeszer olyan hibába esnünk, mint az Erzsébethid és Kossuth Lajos-utca vonalvezetésének megállapításakor, vagy a Bazilika elhelyezésekor elődeink estek. Ha akkor nagyobb körültekintéssel intézték volna a város rendezését, ma nem lenne megoldhatatlan problémánk a belvárosi templom által a hidfeljáratnál okozott forgalmi akadály kiküszöbölése és a Bazilika sem lenne háttal építve a széles Vilmos császár-utra, egy keskeny utcára néző homlokzattal, állandó akadályát képezve a város fejlődésének.

Ilyen soha helyre nem hozható hiba volna a Városházának a fővárosi elgondolás szerinti felépítése is.

Adományok a Főméltóságú Asszony téli segélymozgalmára

A kormányzó né téli segélymozgalmára a 19-es csekkaszámán a következő adományok érkeztek:

N. N. 300 P., dr. Morvay Endre 50 P., Római katolikus polgári leányiskola, Kisvárdai 32 P., Kovács Alajos m. kir. dohánybevéltő hivatal Nyiregyháza 20—20 P., vitéz Kozma Ferenc, Jákó Imre 10—10 P., dr. Schöber Béla, dr. Iklódy-Szabó Andor, Nikotex Rt.—Bp., Providentia Biztosító Rt. 500—500 P., Kálmán Henrik, Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt., dr. Metzler Jenő 300—300 P., Dallos Rezső, Heltai Béla, Komlós Pál, Láng Lajos 150—150 P., báró Karg Frigyes, dr. Petzrik Jenő, „Planta” Mezőgazdasági és Kereskedelmi Rt., Kristályos Rt., Angolkisasszonyok Sancta Maria Leánygimnázium, Népművelési Bizottság, dr. Kresz Károly és neje együtt, 100—100 P., Thott Gábor, Silberpitz Jenő, Reich Viktor m. kir. pénzügyminisztérium Segédhivatala, Schönberger Jenő 10—10 P.

Természetben adakoztak: Magyar Pámutipar Rt. 1003.1 méter barchend.

Nov. 30-án: Budapesti székesfőváros 25.000 pengő, Részvénytársaság Villamos-és Közlekedési Vállalatok számára 2000 pengő, gróf Széchenyi Bertalan 500 pengő, Röck István Gépgyár Rt., Continental Szalagszövőgyár 100—100 pengő, Follért Károly 20 pengő.

Dec. 2-án: Gschwindt-féle Szesz-, Élesztő-, Lőkör- és Rumgyár Rt. 2000 pengő, Kőbányai Polgári Serfőző és Szent István Tápszerművek Rt. munkásai által rendezett táncmulatság tiszta jövedelme 1001.68 pengő, Györi Gschwindt Ernőné 1000 pengő, Haltenberger Sámuel 228.31 pengő, Marton Kálmán 210 pengő, Debrecen sz. kir. város világitási vállalata, Kápolnai Menczer Oszkár 50—50 pengő, vitéz Jánky Kocsárd 25 pengő, Lamnek Vilmos 20 pengő. A gyömrő-erzsébettelepi állami elemi iskola IV. vegyes osztályának vöröskeresztesei 16 játékbatát küldtek.